

Laidiens: 06.04.2004., Nr. 54

Ministru kabineta noteikumi Nr.174

Rīgā 2004.gada 25.martā (prot. Nr.16, 7.§)

Audžuģimeņu noteikumi

Izdoti saskaņā ar likuma "Par bāriņtiesām un pagasttiesām" 13.panta ceturto daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka audžuģimenes statusu, bērna un audžuģimenes savstarpējās tiesiskās un mantiskās attiecības, audžuģimenes finansēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā bērnu nodod audžuģimenei un izbeidz viņa uzturēšanos tajā.
2. Bērnu var nodot laulāto aprūpē, ja tiem ar bāriņtiesas (pagasttiesas) lēmumu piešķirts audžuģimenes statuss un noslēgts līgums ar pašvaldību par bērna ievietošanu audžuģimenē.
3. Bāriņtiesa (pagasttiesa), ievietojot bērnu audžuģimenē, ievēro bērna intereses.
4. Bāriņtiesa (pagasttiesa) ne retāk kā reizi divos mēnešos pārbauda audžuģimenes statusu ieguvušos laulātos un uzrauga audžuģimenē ievietotā bērna personisko un mantisko tiesību ievērošanu vai, ja bērns audžuģimenē vēl nav ievietots, pārliecinās, vai nav mainījušies audžuģimenes dzīves apstākļi (kuru dēļ tiek liegta iespēja veikt audžuģimenes pienākumus).
5. Audžuģimenē vienlaikus drīkst ievietot ne vairāk par trim bērniem, izņemot gadījumu, ja audžuģimenē ievieto brāļus un māsas.

II. Audžuģimenes statusa piešķiršana

6. Audžuģimenes statusu var piešķirt laulātajiem, ja vismaz viens no laulātajiem ir Latvijas pilsonis, nepilsonis, ārvalstnieks vai bezvalstnieks, kuram ir ar attiecīgiem dokumentiem apliecinātas tiesības uzturēties Latvijas teritorijā ne mazāk kā divus gadus pēc šo noteikumu 9.punktā minētā iesnieguma iesniegšanas.
7. Lai pretendētu uz audžuģimenes statusa iegūšanu, vismaz vienam no laulātajiem jābūt vecumā no 25 līdz 60 gadiem. Uz audžuģimenes statusu aizliegts pretendēt personām, kuras:
 - 7.1. pieļāvušas bērna tiesību aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumus;
 - 7.2. pieļāvušas amorālu uzvedību darbā vai ārpus darba, kas konstatēts ar tiesas spriedumu vai citu kompetentas iestādes lēmumu;
 - 7.3. sodītas par noziegumiem, kuri saistīti ar vardarbību pret personu.

8. Izņēmuma kārtā, ja tas ir bērnu interesēs, uz audžuģimenes statusa piešķiršanu var pretendēt laulātie, kas neatbilst šo noteikumu 7.punktā minētajam vecumam. Šādā gadījumā ir obligāti nepieciešams psihologa atzinums par laulāto piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai.

9. Lai pretendētu uz audžuģimenes statusu, laulātie bāriņtiesā (pagasttiesā) uzrāda personu apliecinošu dokumentu, iesniedz iesniegumu (1.pielikums) un ģimenes ārsta izziņu, kurā ir norādītas ziņas par laulāto garīgās veselības stāvokli, saslimstību ar infekcijas slimībām, kā arī apliecinājums, ka laulātie nav reģistrēti narkoloģisko slimnieku un atkarību izraisošo vielu lietotāju valsts reģistrā.

10. Bāriņtiesa (pagasttiesa) mēneša laikā pēc šo noteikumu 9.punktā minēto dokumentu saņemšanas izskata tos, izpēta laulāto dzīves apstākļus, kā arī:

10.1. izvērtē motivāciju kļūt par audžuģimeni, ģimenes locekļu savstarpējās attiecības un spējas audzināt bērnu;

10.2. noskaidro ģimenes materiālo stāvokli;

10.3. sastāda dzīves apstākļu pārbaudes aktu, ja nepieciešams, piesaistot arī citus speciālistus.

11. Pamatojoties uz pārbaudes rezultātiem, bāriņtiesa (pagasttiesa) sniedz atzinumu par laulāto piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai.

12. Ja bāriņtiesa (pagasttiesa) sniedz pozitīvu atzinumu par laulāto piemērotību audžuģimenes pienākumu veikšanai, laulātie apgūst mācību kursu saskaņā ar Izglītības un zinātnes ministrijas apstiprinātu mācību programmu, kas ir saskaņota ar Īpašu uzdevumu ministra bērnu un ģimenes lietās sekretariātu, un pēc tā apgūšanas saņem apliecību.

13. Audžuģimeņu apmācību īsteno un apliecību par audžuģimeņu mācību kursa apgūšanu izsniedz izglītības iestāde, ar kuru pašvaldība noslēgusi līgumu par audžuģimeņu mācību programmas īstenošanu. Audžuģimeņu apmācību finansē audžuģimenes dzīvesvietas pašvaldība.

14. Bāriņtiesa (pagasttiesa), piesaistot speciālistus, 15 dienu laikā pēc mācību kursa beigām veic pārrunas ar laulātajiem, lai konstatētu laulāto gatavību iegūt audžuģimenes statusu, un pieņem lēmumu par audžuģimenes statusa piešķiršanu laulātajiem vai atteikumu piešķirt audžuģimenes statusu.

15. Lēmumu par audžuģimenes statusa piešķiršanu (oriģinālu) glabā bāriņtiesa (pagasttiesa) (atbilstoši audžuģimenes dzīvesvietai), lēmuma norakstu izsniedz audžuģimenei.

16. Bāriņtiesa (pagasttiesa) iekārto lietu par katru audžuģimeni.

17. Audžuģimenes statusu atņem ar bāriņtiesas (pagasttiesas) lēmumu, ja audžuģimene nepilda šo noteikumu 27., 28., 29. un 30.punktā minētos pienākumus vai atsakās no audžuģimenes statusa.

III. Kārtība, kādā bērnu ievieto audžuģimenē un izbeidz viņa uzturēšanos tajā

18. Pamats bērna ievietošanai audžuģimenē ir bāriņtiesas (pagasttiesas) lēmums par bērna ievietošanu audžuģimenē un līgums, ko noslēdz pašvaldība, kuras bāriņtiesa (pagasttiesa) ir pieņēmusi lēmumu par bērna ievietošanu audžuģimenē, un viens no audžuģimenes locekļiem (2.pielikums). Līgums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu, ja līgumā nav noteikts citādi.

19. Bērnu ievieto audžuģimenē uz laiku, kamēr bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, līdz bērna adoptēšanai vai aizbildnības nodibināšanai. Pieņemot lēmumu par bērna ievietošanu audžuģimenē, bāriņtiesa (pagasttiesa) norāda laiku, uz kādu bērns ievietoams audžuģimenē.

20. Laulātajiem, kas veikuši audžuģimenes pienākumus, ir prioritāras tiesības kļūt par bērna aizbildni, ja bāriņtiesa (pagasttiesa) atbilstoši Civillikuma 235.pantam par piemērotu nav atzinusi kādu no bērna radiniekiem.

21. Lēmuma norakstu par bērna ievietošanu audžuģimenē bāriņtiesa (pagasttiesa) triju darbdienu laikā nosūta Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras nodaļai.

22. Bāriņtiesa (pagasttiesa) var ievietot bērnu audžuģimenē šādos gadījumos:

22.1. bērna vecāki ir miruši;

22.2. bērns ir atrasts;

22.3. bērna vecākiem ar tiesas spriedumu atņemtas aizgādības tiesības;

22.4. bērna vecākiem atņemtas bērna aprūpes tiesības;

22.5. bērns atrodas viņa veselībai vai dzīvībai bīstamos apstākļos;

22.6. izveidojusies konfliktsituācija starp bērnu un vecākiem;

22.7. vecāku ilgstoša slimība.

23. Ievietojot bērnu audžuģimenē, bāriņtiesa (pagasttiesa) audžuģimenei izsniedz šādus bērna dokumentus (ja tādi ir):

23.1. dzimšanas apliecību;

23.2. izziņu par deklarēto dzīvesvietu;

23.3. medicīniskos dokumentus;

23.4. bērna izglītības dokumentus;

23.5. bērna personisko mantu (ja tādas ir) sarakstu divos eksemplāros (vienu eksemplāru glabā bāriņtiesa (pagasttiesa), otru — audžuģimene).

24. Bāriņtiesa (pagasttiesa) iekārto lietu par katru audžuģimenei nodoto bērnu.

25. Bērna uzturēšanos audžuģimenē pirms līgumā noteiktā termiņa izbeidz:

25.1. pēc bāriņtiesas (pagasttiesas) un audžuģimenes vienošanās;

25.2. pašvaldībai vienpusēji laužot līgumu, ja bāriņtiesa (pagasttiesa) pieņēmusi lēmumu par bērna uzturēšanās izbeigšanu audžuģimenē šādu iemeslu dēļ:

25.2.1. bērna atgriešanās ģimenē;

25.2.2. bērna nodošana adopcijai;

25.2.3. aizbildņa iecelšana bērnam;

25.2.4. konfliktsituācijas izveidošanās starp bērnu un audžuģimeni;

25.2.5. audžuģimenes nespēja pildīt pienākumus;

25.2.6. audžuģimenes statusa atņemšana.

IV. Audžuģimenes un bērna savstarpējās tiesiskās un mantiskās attiecības

26. Katra bērna uzturēšanās ilgumu audžuģimenē atbilstoši bāriņtiesas (pagasttiesas) nolemtajam, kā arī audžuģimenes un pašvaldības savstarpējās tiesības un pienākumus nosaka pašvaldības un audžuģimenes noslēgtajā līgumā.

27. Audžuģimenes pienākums ir nodrošināt bērnam viņa vecumam un veselības stāvoklim atbilstošus sadzīves apstākļus, sociālo un medicīnisko aprūpi, audzināšanu un izglītību.

28. Audžuģimenei ir pienākums novērot katra audžuģimenē ievietotā bērna psihofizioloģisko attīstību un sniegt ikmēneša un gada pārskatu. Pārskatu iesniedz saskaņā ar īpašu uzdevumu ministra bērnu un ģimenes lietās apstiprināto pārskata veidlapas paraugu vai raksta brīvā formā. Ikmēneša pārskatu uzrāda vai iesniedz bāriņtiesā (pagasttiesā) pēc bāriņtiesas (pagasttiesas) pieprasījuma. Gada pārskatu mēneša laikā pēc tam, kad bērns uzturējies audžuģimenē vienu gadu, iesniedz attiecīgajā bāriņtiesā (pagasttiesā), uz kuras lēmumu pamatojoties bērns ievietots audžuģimenē.

29. Audžuģimenes pienākums ir nekavējoties ziņot bāriņtiesai (pagasttiesai) un pašvaldībai, ja:

29.1. bērnu bez bāriņtiesas (pagasttiesas) piekrišanas aizveduši viņa vecāki vai radnieki;

29.2. bērns ir cietis nelaimes gadījumā;

29.3. bērnam strauji pasliktinājusies veselība;

29.4. bērns ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu;

29.5. bērns ir aizbēdzis;

29.6. izveidojusies konfliktsituācija starp bērnu un audžuģimeni;

29.7. bērns ir miris.

30. Audžuģimene saskaņo ar bāriņtiesu (pagasttiesu) jautājumus, kas saistīti ar bērna izglītību, kā arī citus būtiskus jautājumus, kas skar bērna intereses. Bāriņtiesa (pagasttiesa) visos gadījumos noskaidro bērna viedokli. Ja izveidojusies konfliktsituācija ar audžuģimeni, bērns ir tiesīgs vērsties bāriņtiesā (pagasttiesā).

31. Ja bērns pārtrauc uzturēties audžuģimenē, par pašvaldības līdzekļiem iegādātais apģērbs, apavi, rotaļlietas, mācību līdzekļi, kā arī personiskās mantas, kuras bērns paņēmis līdzi no ģimenes, paliek viņa lietošanā.

32. Bāriņtiesa (pagasttiesa) aizstāv audžuģimenei nodotā bērna personiskās un mantiskās intereses attiecībā ar vecākiem un citām personām saskaņā ar likuma "Par bāriņtiesām un pagasttiesām" 15.pantu. Bērna mantas aizsardzību nodrošina bāriņtiesa (pagasttiesa).

V. Audžuģimenes finansēšanas kārtība

33. Audžuģimene saņem atlīdzību par audžuģimenes pienākumu veikšanu (turpmāk — atlīdzība) un pabalstu bērna uzturam, kā arī pabalstu apģērba un mīkstā inventāra (piemēram, gultas veļas, segas, spilvena, matrača) iegādei.

34. Audžuģimene neatkarīgi no audžuģimenē ievietoto bērnu skaita saņem atlīdzību šādā apmērā:

34.1. ja bērnu ievieto audžuģimenē uz laiku, kas ir ilgāks par mēnesi, — Ministru kabineta noteiktajā apmērā no valsts pamatbudžeta līdzekļiem;

34.2. ja bērnu ievieto audžuģimenē uz laiku, kas ir mazāks par mēnesi, atlīdzības apmēru nosaka proporcionāli dienu skaitam, par pamatu ņemot šo noteikumu 34.1.apakšpunktā noteikto atlīdzības apmēru mēnesī. Atlīdzību piešķir no tās pašvaldības budžeta līdzekļiem, kura noslēgusi līgumu ar audžuģimeni.